

'Korona Virüse Karşı Etkili' Olduğu Yönünde Sağlık Beyanıla Ürün Tanıtımları

Son zamanlarda dünyada ve ülkemizde COVID-19 vakıalarına rastlanmasının ardından takviye edici gıdaların, beslenme veya sağlık beyanı ile tanıtımı yapılabilen gıdaların reklamlarında artış görülmüştür. Televizyon, radyo ve online mecralar da dahil olmak üzere çeşitli mecralarda bu ürünlerin reklamları yapılmakta ve tüketiciye tanıtılmaktadır.

Bu reklam ve tanıtımların bazılarının ilgili mevzuat hükümlerine aykırı olması, tanıtımı yapılan bazı takviye edici gıdaların piyasaya arzı için gerekli ruhsatlandırmanın dahi yapılmamış olması, bazılarının ise gerçeğe aykırı sağlık beyanları ile tanıtımı üzerine görevli kamu otoriteleri bu reklamları incelemeye almıştır. Korona virüse karşı koruma sağladığı ve bu ürünü kullanan kişilerin virüse karşı bağışıklık sağladığı belirtilerek reklamı yapılan birtakım ürünler hakkında Sağlık Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nın harekete geçtiği görülmektedir.

Takviye Edici Gıdaların İthalatı, Üretimi, İşlenmesi Ve Piyasaya Arzına İlişkin Yönetmelik uyarınca takviye edici gıdaların üretimi, ithalatı, piyasaya arzı için Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan onay alınması gerekmektedir.

Bunun yanı sıra gıda ve takviye edici gıdaların etiketinde, tanıtımında veya reklamında sağlık beyanı kullanılabilmesine ilgili "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda Ve Yem Kanunu" ile bu kanuna dayanarak hazırlanan "Sağlık Beyanı İle Satışa Sunulan Ürünlerin Sağlık Beyanları Hakkında Yönetmelik" uyarınca gıda ve takviye edici gıdaların gerekli şartları sağlaması durumunda Sağlık Bakanlığı'na bağlı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'nca izin verilebilmektedir.

Buna göre;

- Takviye edici gıdanın gerekli izin ve onay alınmadan piyasaya sürülmesi halinde bunun denetimi ve gerekli yaptırımları uygulamak konusunda görevli Kurum Tarım ve Orman Bakanlığı'dır.
- Takviye edici gıdanın gerekli yasal izinler olmaksızın gerçeğe aykırı sağlık beyanı ile piyasaya arzı ve reklamının yapılması halinde ise bu satışların denetlenmesi, durdurma, toplama, toplatma ve imha iş ve işlemlerinin yapılması konusunda ise görevli Kurum Sağlık Bakanlığı'dır.
- Takviye edici gıdaların ilgili düzenlemelere aykırı olarak herhangi bir mecrada reklamının yapılması, gerekli izinler alınmaksızın gerçeğe aykırı sağlık beyanı ile satışa sunulması, tanıtılması ve diğer tanıtım kurallarına uyulmaması durumunda Ticaret Bakanlığı'na bağlı Reklam Kurulu da anılan reklamlara ilişkin durdurma, reklam verenlere idari para cezası, uyarı yaptırımlarını uygulayabilmektedir.
- 6112 sayılı Radyo Ve Televizyonların Kuruluş Ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun uyarınca RTÜK de gıda takviyelerinin reklamlarını denetleme yetkisine sahiptir. Takviye

edici gıdalar ve benzeri destekleyici ürünler dâhil olmak üzere herhangi bir ürünün ilgili mevzuatına aykırı olarak sağlık beyanıyla satışına, pazarlanmasına ve/veya reklamına yayın hizmetlerinde yer verilemez.

- İlaç olmadığı halde hastalıkları teşhis veya tedavi ettiği beyanı ile herhangi bir ürünün satışı, pazarlaması veya reklamı fiillerine ise 1262 sayılı İspençiyari Ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu'nda bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası düzenlenmektedir.

Bu çoklu denetim mekanizmasından da anlaşılacağı üzere, takviye edici gıdalar en sıkı denetime tabi ürün gruplarından birini teşkil etmektedir. Takviye edici gıdalar İlaç olmamakla birlikte tüketici tarafından ilaç olarak algılanabileceği ve özellikle kamu sağlığını yakından ilgilendirdiği için Sağlık Bakanlığı ile diğer düzenleyici kamu otoriteleri takviye edici gıdalara özel önem atfetmekte ve sıkı denetimler uygulamaktadır.

Özellikle ünlüler tarafından sosyal medya hesapları üzerinden korona virüse karşı koruma sağladığı ve iyileştirici özelliği bulunduğu yönünde sağlık beyanları ile tanıtımı yapılan birtakım ürünlerin gerekli takviye edici gıda ruhsatına sahip olmaması; diğer yandan virüse karşı koruma sağladığı, virüse yakalananların dahi ürünü kullandıktan sonra iyileşebileceği yönünde gerçeğe aykırı sağlık beyanı ile tanıtımı yapılması nedeniyle hem reklam verenler hem de ürünlerin tanıtımını yapanlar hakkında yukarıda özetlenen idari ve cezai yaptırımların uygulanabilmesi mümkün görülmektedir.